

Školní vzdělávací program

Obor: 7941K/81, Gymnázium – všeobecné (osmileté)

Obor: 7941/41, Gymnázium – všeobecné (čtyřleté)

Učební osnovy pro vyšší stupeň osmiletého gymnázia
a čtyřleté gymnázium

Vzdělávací oblast: Umění a kultura

Vzdělávací obor: Dějiny umění

Platnost: od 1. 9. 2023

Vyšší stupeň osmiletého gymnázia Čtyřleté gymnázium

Seminář Dějiny umění

Charakteristika vyučovacího předmětu Seminář Dějiny umění

Obsahové vymezení:

Cíle a charakteristika předmětu:

Seminář Dějiny umění patří do vzdělávací oblasti Umění a kultura. Vychází ze vzdělávacího obsahu výtvarné výchovy v rámci RVP GV. Svými cíli navazuje na výtvarnou výchovu v prvním a druhém ročníku čtyřletého a v odpovídajících ročnících osmiletého gymnázia. Žáka vede ke komplexnímu vnímání umění od jeho počátků až po současnost. Učí žáka vytvořit si názor na kulturu a umění, vede ho k samostatné tvorbě a pomáhá nalézat vztahy mezi jednotlivými druhy umění. Přispívá i k celkové orientaci ve světě. V průběhu výuky se žáci seznámí se základními výtvarnými prostředky, postupy a technologiemi. Důležitou složkou je získání přehledu nejvýznamnějších uměleckých směrů, autorů a děl.

Seminář Dějiny umění nejvíce kooperuje s obory jako Český jazyk a literatura, Dějepis, Zeměpis, Základy společenských věd – filozofie a psychologie.

Do vyučovacího předmětu jsou zařazena tato průřezová témata: Mediální výchova (MedV) - role médií v moderních dějinách, Osobnostní a sociální výchova (OSV) – poznávání, rozvoj vlastní osobnosti, Sociální komunikace - spolupráce a soutěž, seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS) - Žijeme v Evropě, Environmentální výchova (EV).

Žák je veden k tomu, aby zejména chápal význam emotivních a citových prožitků pro život, podílel se na utváření tvůrčí atmosféry a příjemného prostředí pro práci a pobyt ve škole, chápal, že práce jedince může ovlivnit výsledek práce celé skupiny - na základě poznání duchovních a kulturních hodnot současných i minulých si utvářel nepředpojaté postoje k různým kulturám a společenstvím.

Septima a třetí ročník:

Cílem předmětu je zopakování, rozšíření a prohloubení znalostí základních výtvarných směrů, oborů, technik a souvisejících pojmů. Student tak získává všeobecný přehled v oblasti umění a kultury lidské společnosti. Nedílnou součástí semináře je samostatná činnost studentů (diskuse a polemiky, interpretace a analýzy uměleckých děl, referáty a prezentace).

Oktáva a čtvrtý ročník:

Seminář Dějiny umění si klade za cíl usnadnit žákům složení maturitní zkoušky a vstup na vysoké školy kunsthistorického nebo uměleckého zaměření. Vyučování navazuje na vědomosti žáků z předcházejících ročníků, opakuje je, rozšiřuje a systematicky utřídí. V průběhu semináře se klade důraz na důkladné pochopení souvislostí dějin umění i teorie výtvarného umění.

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků:

1. Kompetence k učení

Žák: své učení a pracovní činnost si sám plánuje a organizuje, využívá je jako prostředku pro seberealizaci a osobní rozvoj, kriticky přistupuje ke zdrojům informací, informace tvořivě zpracovává a využívá při svém studiu a praxi.

Učitel: zadává jednotlivé úkoly tak, aby si každý žák mohl sám zorganizovat vlastní činnost, využívá kladného hodnocení k lepší motivaci.

2. Kompetence k řešení problémů

Žák: rozpozná problém, objasní jeho podstatu, rozčlení ho na části, kriticky interpretuje získané poznatky a zjištění a ověřuje je, pro své tvrzení nachází argumenty a důkazy, formuluje a obhajuje podložené závěry.

Učitel: zadává úkoly způsobem, který umožňuje volbu různých postupů.

3. Kompetence komunikativní

Žák: při práci ve skupině dokáže vyjádřit svůj názor, vhodnou formou ho obhájit a tolerovat názor druhých, prezentuje vhodným způsobem svou práci i sám sebe před známým i neznámým publikem, žák efektivně využívá moderní informační technologie.

Učitel: klade dostatek prostoru pro střetávání a komunikaci různými formami (písemně, pomocí technických prostředků, výtvarnými prostředky aj.), dohlíží na dodržování etiky komunikace (naslouchání, respektování originálních, nezdařených názorů apod.)

4. Kompetence sociální a personální

Žák: učí se respektovat pravidla při práci v týmu, dodržovat je a svou pracovní činností kladně ovlivňovat kvalitu práce, rozhoduje se na základě vlastního úsudku, odolává společenským i mediálním tlakům.

Učitel: dodává žákům sebedůvěru a podle potřeby žákům v činnostech pomáhá, umožňuje každému žákovi zažít úspěch, zohledňuje v průběhu výuky rozdíly v pracovním tempu jednotlivých žáků.

5. Kompetence občanské

Žák: respektuje různorodost hodnot, názorů, postojů a schopností ostatních lidí, rozšiřuje své poznání a chápání kulturních a duchovních hodnot, spoluvytváří je a chrání.

Učitel: podporuje občanské cítění žáků.

6. Kompetence pracovní

Žák: při samostatné práci se koncentruje na pracovní výkon, jeho dokončení a dodržuje vymezená pravidla, uplatňuje proaktivní přístup, vlastní iniciativu a tvořivost, vítá a podporuje inovace.

Učitel: požaduje dodržování dohodnuté kvality a postupů, vede žáky k bezpečnému a účinnému používání materiálu a zařízení ve škole i v každodenní praxi.

Časové a organizační vymezení:

Seminář Dějiny umění se na VG se vyučuje v následujících hodinových týdenních dotacích:

Septima a 3. ročník	2 hodiny
Oktáva a 4. ročník	2 hodiny

Hodiny seminářů se vyučují ve specializovaném výtvarném ateliéru, který je vybaven počítačem s připojením na internet a dataprojektorem. Součástí výuky jsou návštěvy výstav, výtvarné exkurze, výukové programy pořádané GU v Karlových Varech.

Doporučované učebnice:

Prokop Vl., Kapitoly z dějin výtvarného umění, O.K. Soft, 2004
Černá M., Dějiny výtvarného umění, Idea servis, 2002

Způsob hodnocení žáků:

Hodnocení v semináři Dějiny umění vychází z těchto principů:

výrazového - osobnost žáka

tvořivého - výběr řešení

zážitkového - zkušenost a prožívání

dialogického - různé pohledy, individuální zkušenost

Způsob hodnocení žáků: hodnocení žáků vychází z Pravidel hodnocení zpracovaných v ŠVP PČGKV.

Vyučovací předmět: Seminář Dějiny umění

Ročník: septima a třetí ročník

<u>Školní výstup</u>	<u>Učivo</u>
<p>Žák charakterizuje pojem dějiny umění, vysvětlí spojitost s historií Porovnává na konkrétních příkladech různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření; vysvětluje své postoje k nim, vysvětlí smysl poznávání minulosti a doloží jej na příkladech, objasní, proč je výklad minulosti variabilní a neuzavřený.</p>	<p>I. VYMEZENÍ POJMU DĚJINY UMĚNÍ, ÚVOD DO UČIVA Vymezení základních pojmů Rozvržení témat, plán práce Druhy výtvarného umění</p>
<p>Žák umí vysvětlit s pomocí časové osy jednotlivá období a typické znaky společnosti, definuje společenskou hierarchii daných států a dokáže doložit umělecké artefakty významné pro danou oblast. Vysvětlí první umělecké projevy a konkrétně vysvětlí použití umění.</p>	<p>II. UMĚNÍ PRAVĚKU A STAROVĚKU Paleolit, neolit (pravěké sochařství, jeskynní malby, megalitické stavby, keramické kultury) Eneolit, doba bronzová (zpracování kovů, kultury doby bronzové) Doba železná, pravěké umění v českých zemích, Keltové</p> <p>Egypt: periodizace, náboženství a společnost, architektura (mastaby, pyramidy, skalní chrámy a hroby) sochařství a malířství, užité umění Mezopotámie: architektura, sochařství; umění Sumeru, Babylónie a Asýrie</p>

Školní výstup	Učivo
<p>Žák definuje historické pozadí antického světa a jeho rozdělení, umí vysvětlit pojem antické drama, filozofie, zná souvislost umění a náboženství.</p> <p>Žák identifikuje významné artefakty a představí motivy, jež se uchovaly v následném kulturním dění.</p>	<p>III. ANTIKA Egejské oblasti doby bronzové (Kréta, Mykény, Trója) Antické Řecko (stěhování národů, náboženství a společnost, architektura archaického a klasického období, řecké stavební řády, bydlení ve starověkém Řecku, sochařství archaického a klasického stylu, vázové a nástěnné malířství, umění helénismu) Etruská kultura Antický Řím (náboženství a společnost, římská architektura, sochařství a malířství, bydlení ve starověkém Římě, umění pozdní doby), starokřesťanské umění</p>
<p>Žák interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků porovnává na konkrétních příkladech různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření.</p> <p>Vysvětluje své postoje k nim, chápe náboženské, politické a společenské souvislosti v dané zemi vyjmenuje umělecké díla a jejich tvůrce, popíše a podle znaků je zařadí do správného období, vypráví o jednotlivých uměleckých dílech i jejich tvůrcích.</p> <p>Používá základní prvky a názvosloví jednotlivých uměleckých slohů rozpozná hlavní znaky slohu, zná polohové i časové zařazení země.</p>	<p>IV. STŘEDOVĚKÉ UMĚNÍ – SLOH ROMÁNSKÝ A GOTICKÝ Románský sloh (úvod, periodizace, náboženství a společnost, architektonické názvosloví, románská architektura ve Francii, Itálii, Španělsku, Anglii, Německu a Rakousku, románské sochařství a malířství) České románské umění (kultura a společnost, architektura, sochařství a malířství) Gotické umění (úvod, periodizace, náboženství a společnost, architektonické názvosloví, evropská gotická architektura a stavitelské umění katedrál, evropské gotické sochařství a malířství) České gotické umění</p>

<u>Školní výstup</u>	<u>Učivo</u>
<p>Žák rozumí pojmu humanismus a renesance a dokáže tento směr definovat, dle ukázek určí autora a dílo, dokáže vysvětlit pojmy zlatý řez, symetrie, asymetrie.</p>	<p>V. RENESANCE Italská renesance – architektura, sochařství, malířství (Florence, Řím, Benátky) Malířství ve Španělsku, Německu, Nizozemí Renesance v českých zemích</p>
<p>Žák vysvětlí souvislost historických událostí se vznikem nového uměleckého slohu, definuje historické pozadí barokního stylu (vládnoucí dynastie, církevní situace, život obyčejných lidí). Vysvětlí vliv jezuitského řádu na vzdělání. Rozpozná nejvýznamnější barokní památky. Na základě ukázky definuje znaky barokního období v jednotlivých uměleckých odvětvích.</p>	<p>VI. BAROKO Úvod, periodizace, náboženství a společnost, architektonické názvosloví, rokoko Umění baroka ve světě (architektura, malířství a sochařství) Umění baroka v Čechách (architektura, sochařství, malířství) Lidové baroko</p>

Vyučovací předmět: Seminář Dějiny umění

Ročník: oktáva a čtvrtý ročník

<u>Školní výstup</u>	<u>Učivo</u>
<p>Žák dokáže charakterizovat dané historické období, charakterizuje výtvarné formy a doloží na konkrétních ukázkách. Rozpozná výtvarná, architektonická a sochařská díla včetně autorů.</p>	<p>I. KLASICISMUS Kultura a společnost Světová a česká architektura, sochařství a malířství Empír</p>
<p>Žák dokáže vysvětlit historické pozadí průmyslové revoluce ve světě a národního obrození a vysvětlí jeho vliv na české umění. Zná nejvýraznější osobnosti uměleckého i politického světa u nás i v zahraničí. Na základě ukázek identifikuje architektonické, malířské a sochařské prvky tohoto období.</p>	<p>II. UMĚNÍ 19. STOLETÍ Úvod, periodizace Kultura a společnost ve světě i českých zemích Architektura sochařství a malířství romantismu Architektura, sochařství a malířství realismu Historismus (pojmy neogotika, neorenesance, neobaroko) Generace Národního divadla</p>
<p>Žák umí definovat politickou situaci přelomu 19. a 20. století. Vymezí kritéria ovlivňující umělecké směry. Dokáže najít charakteristické znaky výtvarného a architektonického umění. Identifikuje významné památky a definuje hlavní znaky jednotlivých slohů. Na základě ukázek rozpozná konkrétní styl a definuje jeho hlavní cíle.</p>	<p>III. UMĚNÍ PŘELOMU 19. A 20. STOLETÍ Impresionismus, postimpresionismus, pointilismus, symbolismus a secese (úvod, kultura a společnost, architektura, sochařství a malířství ve světě i v Čechách) Regionální památky secesního slohu</p>

<u>Školní výstup</u>	<u>Učivo</u>
<p>Žák vysvětlí situaci meziválečného období, vymezí hlavní historické události ovlivňující společenskou situaci. Dokáže na základě ukázek definovat jednotlivé směry a jejich hlavní znaky. Dokáže časově zařadit jednotlivé směry. Umí rozpoznat funkcionalismus a s pomocí ukázek definuje architektonické prvky typické pro daný směr a uvede příklady staveb.</p>	<p>IV. UMĚNÍ 1. POLOVINY 20. STOLETÍ Historicko-spoločenský kontext Architektura 1. poloviny 20. století (funkcionalismus, Bauhaus, art deco) Sochařství 1. poloviny 20. století Světové malířství 1. poloviny 20. století (umělecké směry: expresionismus, fauvismus, kubismus, dadaismus, futurismus, Pařížská škola, naivní umění, surrealismus, abstraktní umění a jeho formy) Česká specifika tohoto období (kubismus v architektuře a artificialismus v malířství)</p>
<p>Žák vysvětlí vliv společenské a politické situace na vývoj architektury. Dokáže na základě ukázek definovat rozdíl mezi jednotlivými směry. Vypráví o jednotlivých uměleckých dílech i jejich tvůrcích Používá základní prvky a názvosloví.</p>	<p>V. UMĚLECKÉ SMĚRY OD 2. POLOVINY 20. STOLETÍ DO SOUČASNOSTI Kultura a společnost 2. poloviny 20. století Nové umělecké směry ve světovém i českém malířství informel, op-art, pop-art, kinetické umění, konceptuální umění (land-art, body-art, happening, performance aj.), neoexpresionismus, nová figurace, hyperrealismus, graffiti, streetart, instalace, mediální umění Umělecké tendence konce 20. století a počátku 21. století (postmoderní umění, minimalismus, dekonstruktivismus, Současná architektura, sochařství a malířství, současný design</p>
<p>Žák na základě ukázek je schopen určit významné památky našeho</p>	<p>VI. REGIONÁLNÍ VÝTVARNÉ UMĚNÍ</p>

<u>Školní výstup</u>	<u>Učivo</u>
<p>regionu a zařadit je do konkrétního uměleckého slohu. Dokáže jmenovat významné osobnosti a zařadit je do konkrétního uměleckého směru.</p>	<p>Architektura a sochařství Karlovarska se zaměřením na gotiku, baroko, secesi a stavby 20. a 21. století Současná regionální výtvarná scéna a významné osobnosti Užité umění (design skla a porcelánu) Regionální muzea a galerie</p>